

## معرفی رقم اصلاح شده کاهو پیچ بابل جهت کاشت در اراضی شالیزاری و خشکه زاری استان مازندران

ناهد آملی

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی مازندران

اصلاح و خالص سازی کاهو پیچ بابل از سال ۱۳۷۷ با جمع آوری توده های بومی که از شرق تا غرب مازندران گسترش دارند شروع شد. با کاشت ۱۲ نمونه مواد هتروژن جمع آوری شده بر روی خطوط مجزا در سال اول، نسبت به انتخاب ۴۹ تک بوته با فنوتیپهای مطلوب و متحمل به بیماریها، اقدام گردید. در سال دوم کاشت ۴۹ ژرم پلاسم انتخابی در قالب طرح لاتیس با دو تکرار جهت مقایسه عملکرد مقدماتی انجام پذیرفت. در این مرحله، علاوه بر تعیین میزان عملکرد محصول، انتخاب مجدد بوته هایی با فنوتیپ مطلوب و متحمل به بیماری سفیدک داخلی انجام گرفت. از میان آنها، ۱۴ لاین انتخاب شد که در سال سوم به همراه توده محلی رایج منطقه در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی در ۴ تکرار به منظور بررسی بیشتر از نظر تحمل به بیماریها و تعیین عملکرد کشت گردیدند. گزینش انفرادی همچون سال دوم انجام شد. در این آزمایش بوته های کاهو با کمترین درصد و شدت آلودگی تا زمان بزرگبری تعیین گردیدند. در مرحله برداشت فاکتورهای بازارپسندی، یکنواختی محصول، اندازه بوته، وزن متوسط، رشد گیاهی بوته، شفافیت برگها و هد بسته مورد توجه قرار گرفت. با انجام این بررسی ها طی سالهای ۱۳۷۷-۱۳۷۹ لاین شماره ۹، به علت دارا بودن صفات مورد نظر و مشابهت با رقم کاهو پیچ بابل که در مازندران مورد کشت قرار می گرفته به عنوان رقم برتر انتخاب گردید. این لاین از بین ۱۴ ژنوتیپ برتر از نظر عملکرد و کیفیت بازارپسندی و متحمل به بیماریها در دو منطقه طی دو سال آزمایش حاصل شد. طی سالهای ۸۱-۱۳۸۰ جهت تعیین فاکتورهای به زراعی کشت کاهو، تحقیقی با عنوان بررسی اثرات تاریخ کاشت، تراکم بوته و کود ازته بر عملکرد کاهو پیچ بابل با استفاده از طرح اسپلیت پلات فاکتوریل در چهار تکرار انجام گردید. در نتیجه کاشت نشاء کاهو در اول آذر و آرایش کاشت ۲۰ × ۵۰ سانتیمتر و میزان کود ازته ۲۰۰ کیلوگرم در هکتار کود اوره مناسب بوده است. همچنین به همراه این آزمایشات، جهت ارزیابی این ژرم پلاسم کاهو نسبت به بیماری های شایع

## سبزیکاری - شفاهی

منطقه از سال ۱۳۸۰ به مدت ۳ سال تحقیقی انجام شد. ۱۴ ژرم پلاسم جمع آوری شده در ایستگاه زراعی قراخیل با بروز هر ساله بیماریها در قالب طرح بلوکهای تصادفی با چهار تکرار مورد ارزیابی مزرعه ای با استفاده از روش دیکسون قرار گرفت. ژرم پلاسم های مورد آزمایش درصد آلودگی بسیار پایینی در برابر بیماری لکه قهوه ای داشته که قابل ارزیابی نبودند. از بین ژرم پلاسم های مورد آزمون فقط لاین شماره ۹، با کمتر از ۱۰٪ آلودگی به عنوان ژرم پلاسم متحمل در برابر سفیدک داخلی انتخاب گردید. این رقم با بازارپسندی خوب به دلیل دارا بودن هد بسته، فنوتیپ مطلوب آن، برگهای شفاف و کشیده با میانگین عملکرد ۴۰ تن در هکتار به عنوان برترین رقم تعیین گردید و نتایج بررسی ها نشان داد، علاوه بر کشت در اراضی خشکه زاری، قابلیت کشت دوم بعد از برداشت برنج را دارا می باشد. همچنین با اجرای طرح تحقیقی ترویجی این رقم برتری خود را نسبت به ارقام مورد کشت در مناطق استان مازندران نشان داد.